

KRŠETE, selo kraj Buja. Crkva Sv. Petra i Pavla barokna je građevina (oko 1700, obnovljena 1885). U crkvi se nalaze dvije skulpture u visoku reljefu na prizmatičnim stupovima. Prikazuju evanđeliste Mateja i Marka ili Luku. Zajedno s figurom uzidanom na vrhu pročelja župne crkve u Bujama i arhit. elementima u kripti katedrale u Novigradu identificirani su kao dijelovi rastavljene ranogotičke (XIII–XIV. st.) propovjedaonice novigradske katedrale. Stilski se vežu uz djelatnost klesarske radionice općinske palače u Puli iz 1295.

LIT.: J. Stojić, Kiparska radionica općinske palače u Puli, Peristil, 1965–66, 8–9. Iv. Mat.

KRŠINIĆ, Frano, kipar (Lumbarda na Korčuli, 24. VI. 1897 – Zagreb, 1. I. 1982). Pohađao je klesarski odjel Zanatske škole u Korčuli, potom klesarsko-kamenarsku školu u Hoćicama u Češkoj 1913–17 (Q. Kocian) i Akademiju u Pragu 1917–21 (J. V. Myslbek, J. Štursa). U Češkoj se izdržavao klesanjem portreta i likova za druge kipare. Bio je na studijskim putovanjima u Njemačkoj (1920), Grčkoj (1922), Francuskoj (1925, 1937) i u Italiji (1936); 1922–24. živio u Beogradu. Bio je jedan od osnivača grupe »Zemlje« (iz koje je istupio 1930) i član »Nezavisne grupe hrvatskih umjetnika«. Od 1924. profesor je na Akademiji u Zagrebu, gdje od 1947. vodi Majstorsku radionicu. Bio je član JAZU od 1949.

Oslobađajući se postupno Bourdelleova dinamizma i Meštrovićeva utjecaja, K. je izgradio vlastiti izraz, bez naglih skokova i iznenadnih obrata. U nizu ostvarenja uspio je stvaralački asimilirati elemente Štursine umjetnosti u zamisli i kompoziciji motiva te Maillolovu sintezu oblika, blisku klasičarstvu i duhu mediteranske tradicije. Njegova pojava u hrv. kiparstvu označava prekid s naturalističkom faktografijom i ilustrativnošću uljepšanoga realizma, narativnoga akademizma i ornamentalnih oblika secesije. Kršinićeva skulptura raste spontano iz intuicije i doživljava volumena u prostoru. On je majstor lirskoga oblika a najviše domete postigao je u ženskim aktovima i figuralnim kompozicijama u bronci, kamenu i mramoru (*Dijana*, 1928; *Buđenje*, 1928; *Češljanje*, 1928; *Majka i dijete*, 1940; *Njegovateljica ruža*, 1940. i 1953; *Majčina igra*, 1942; *Sjećanje*, 1943; *Pleti me, pleti, majčice*,

1950). Sažimanjem lik. elemenata, mirnim tokom linije, uravnoteženom gradnjom masa, idealizacijom i prođuhovljenjem oblika on iskazuje primarnu toplinu i buđenje djevojaštva, ljepotu mladosti i intimnu draž ženstva (*Majka kupa dijete*, 1958). U strogoj tektonskoj jasnoći i jedinstvenoj čistoći oblika sanjarskih aktova kao nosilaca lirskih tema buđenja, čitanja, odmaranja, češljanja, sreće i strepnje, Kršinićeve kiparske zamisli rastu iz osnovnih mogućnosti i posebnosti materijala. Duga kamenoklesarska predaja u obitelji ostavila mu je u naslijeđe siguran i neposredan odnos prema kamenu; doživljava oblika njegovih najboljih radova izrastaju iz strukture i prirode kamena. Zatvorenu formu nabijenu pokretom gradi iz jezgre i oko osovine kipa, tako da se skulptura pojavljuje čista i jednostavna poput prirodnih elemenata i pojava. Da bi postigao uravnoteženost svih dijelova kipa, on pojednostavljuje detalje i ostvaruje glazbeni ritam linija i masa (*Kupačica*, 1960; *Na suncu*, 1962). Njegovo majstorsko poznavanje i obrada materijala pročišćava realističku istinu do sažete i monumentalne konstrukcije iz koje zrače blagost, humanizam i stvaralačka usredotočenost na glavne plastične zadatke. — U kamenu i bronci izveo je mnoge reprezentativne spomenike (*Frane Bulić*, Zagreb 1935; *Eugen Kumičić*, Zagreb 1937; *Nikola Tesla*, Gospić 1981), memorijalne spomenike (u Sisku, Grubišnom Polju, Dubrovniku, Bakru i Zagrebu), lik maršala Tita (Titovo Užice, 1961), spomenik Etiopskoga narodnoga oslobođenja (Addis Abeba, s A. Augustinčićem, 1955), nadgrobne spomenike u Zagrebu i Dubrovniku, portrete, autoportrete i poprsja (*A. Starčević*, *A. Kovačić*, *J. Kljaković*), likove kazališnih umjetnika u predvorju HNK u Zagrebu 1934–48 (*A. Mandrović*, *J. Freudenberg*, *V. Lisinski*, *D. Demeter*, *I. Zajc*, *M. Ružička-Strožić*), reljefe u sadri (*Senjski uskoci*), bronci (*Dafnis i Chloe*, *Rihari*) i drvu (*Svirajući*). Na spomenicima je zadržao snažniju gestu odsječne i ravne površine u čemu se na mjestima ogledao utjecaj bourdelleovskog oblikovanja i meštrovićevske patetičnosti. Vrijedne su i njegove kompozicije u terakoti, razvedenih oblika i nemirne površine (*Djevojka s vrčem*, 1925; *Odmor*, 1928; *Torzo*,

F. KRŠINIĆ, *Sputana*

